

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/145/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6022200189
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 11. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:6022200189.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: Š. N., D. XX.XX.XXXX, N. Š. Č. XXX, právne zastúpený JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom Sibírska č. 4, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 01.04.2022, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. BB - 20Sa/7/2022 - 54 zo dňa 31.08.2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. BB - 20Sa/7/2022 - 54 zo dňa 31.08.2023 sa mení tak, že rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 01.04.2022 sa zrušuje a vec sa vracia žalovanej na ďalšie konanie.

II. Žalobca má voči žalovanej právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania pred správnym súdom a kasačným súdom v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Správny súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. BB - 20Sa/7/2022 - 54 zo dňa 31.08.2023 (ďalej „napadnutý rozsudok“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 01.04.2022 (ďalej „preskúmané rozhodnutie“). Preskúmaným rozhodnutím generálny riaditeľ žalovanej zmenil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 20. augusta 2021 tak, že podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sociálnom poistení“) zamietol žiadosť žalobcu o priznanie starobného dôchodku zo dňa 21. júna 2021.

2. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaná uviedla, že žalobca žiadosťou spísanou 21. júna 2021 požiadal o starobný dôchodok od 07.01.2020. Jeho nárok na starobný dôchodok bol posúdený podľa § 65 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého je jeho dôchodkový vek 62 rokov a 6 kalendárnych mesiacov, ktorý dosiahol 07. januára 2020. Pôvodne prvostupňový orgán zistil k tomuto dňu len 3543 dní dôchodkového poistenia, avšak v priebehu odvolacieho konania bolo zistené, že mu bolo potrebné zhodnotiť aj dodatočne preukázanú dobu štúdia od 01. septembra 1976 do 24. októbra 1976. Celkovo teda získal 3597 dní obdobia dôchodkového poistenia. Ani po zohľadnení dodatočného obdobia nezískal najmenej 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia. Podľa § 274 ods. 1 citovaného zákona bolo potrebné zohľadniť zachované nároky vyplývajúce zo zaradenia do zvýhodnenej pracovnej kategórie, medzi ktorý patrí aj zníženie vekovej podmienky potrebnej na nárok na starobný dôchodok. Preto bol jeho nárok na zníženie dôchodkového veku posúdený aj s prihliadnutím na § 14 ods. 4, § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sociálnom zabezpečení“). Nárok na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 citovaného zákona mu nevznikol z dôvodu,

že k 31.12.1999 nevykonával službu zaradenú do prvej alebo druhej kategórie funkcií, keďže služobný pomer mu skončil dňom 31.12.1995. Preto mu nevznikol nárok na starobný dôchodok od zníženého 57. roku veku. Nevznikol mu nárok ani podľa § 21 ods. 1 citovaného zákona, pretože služba zaradená do prvej kategórie funkcií sa hodnotí ako zamestnanie prvej pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) citovaného zákona, pričom obdobie výkonu služby v prvej kategórii funkcií dosiahol od 01. apríla 1977 do 27. marca 1979 a od 01. júla 1979 do 31. decembra 1995. Napokon konštatoval, že v súlade so zovšeobecneným názorom Najvyššieho súdu SR pre posúdenie dôchodkových nárokov sa zohľadňuje aj doba profesionálnej služby zaradená do zvýhodnenej prvej alebo druhej kategórie funkcie a následne sa určí aj suma dôchodku v súlade s článkom 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, ktorý bol uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. Vzhľadom na skutočnosť, že mu nárok na znížený dôchodkový vek nevznikol, nie je možné aplikovať článok 33 ods. 2 tohto dohovoru, pretože k 57. roku veku nemá nárok na starobný dôchodok a nie je teda dôvod určiť jeho sumu za použitia tohto článku.

3. Správny súd sa v napadnutom rozsudku zaoberal výlučne posúdením, či žalobcovi patrí zvýhodnenie v podobe zníženého dôchodkového veku 57 rokov. Konštatoval, že žalovaná správne aplikovala ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení aj sociálnom poistení, keď konštatovala, že nárok na posúdenie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení mu nevznikol z dôvodu, že žalobca k 31.12.1999 nevykonával službu zaradenú do prvej alebo druhej kategórie funkcií, keďže služobný pomer mu skončil dňom 31.12.1995. Analýzou tohto ustanovenia ako aj ustanovenia § 175g ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení dospel k záveru, že podmienky stanovené v § 174 musia byť splnené kumulatívne a je zrejmé, že podmienky získania osemnástich a viac rokov služby v prvej kategórii funkcií a trvanie tejto služby k 31.12.1999 musia byť splnené súčasne k 31.12.1999. Z § 175g ods. 2 vyplýva, že podľa právnych predpisov účinných pred nadobudnutím účinnosti novely zákona o sociálnom zabezpečení pred 22. decembrom 1999 sa postupuje len v tých prípadoch, ak o nároku na starobný dôchodok podľa § 174 nebolo právoplatne rozhodnuté pred týmto dňom, čo však nie je prípad žalobcu.

4. Proti tomuto rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca. V prvom rade namietal porušenie svojich procesných práv, keďže v žalobe sa jasne a zrozumiteľne domáhal nariadenia pojednávania, ktoré však nebolo uskutočnené. Ďalej namietal, že v preskúmanom rozhodnutí sú viaceré nesprávnosti, napríklad iné obdobie výkonu policajnej služby. Podľa žalobcu je toto obdobie od 01.04.1977 do 27.03.1979 a od 01.07.1979 do 31.12.1995. V preskúmanom rozhodnutí je uvedené, že žalobca slúžil v ozbrojených zboroch až 29 rokov a 36 dní, čo je prehnané. Zo spisového materiálu je tiež zrejmé, že si uplatnil nárok na starobný dôchodok od 07.07.2014 dovŕšením 57. roku veku. Ďalej namietal, že hoci vykonáva zamestnanie v civilnom sektore, nijako sa to neodzrkadlilo na výške jeho starobného dôchodku, ktorý mu žalovaná nepriznala vôbec. V civilnom sektore pritom podľa jeho výpočtov pracoval 3502 dní, to je 9 rokov a 217 dní. Pokiaľ žalovaná žalobcovi odkázala, že jeho dôchodkový vek vznikne až dosiahnutím veku 62 rokov a 6 kalendárnych mesiacov, tento termín už dávno uplynul a nič podstatné sa nestalo a očakávaný starobný dôchodok nedostáva. Napokon namietal, že správny súd nezistil riadne skutkový stav veci a nevykonal dokazovanie vyčerpávajúcim spôsobom. Žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a preskúmané rozhodnutie a prvostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť správne mu súdu späť.

5. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

6. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a po oboznámení sa so súdnym a administratívnym spisom a dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými nebol viazaný, zistil, že napadnutý rozsudok je potrebné zrušiť z dôvodu, že preskúmané rozhodnutie čiastočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

7. V prejednávanej príhode bolo predmetom súdneho prieskumu rozhodnutie žalovanej, ktorým zamietla žiadosť žalobcu o starobný dôchodok s odôvodnením, že hoci žalobca už dosiahol dôchodkový vek podľa zákona o sociálnom poistení, nemá nárok na starobný dôchodok podľa tohto zákona, pretože nedosiahol potrebný počet obdobia dôchodkového poistenia (najmenej 15 rokov). Žalovaná do obdobia dôchodkového poistenia započítala len obdobie jeho civilného zamestnania, celkovo 9 rokov a 312 dní. Nezapočítala obdobie služby v prvej kategórii funkcií, ktoré trvalo od 01.04.1977 do 27.03.1979 a od 01. júla 1979 do 31.12.1995 s poukazom na to, že tieto obdobia už boli započítané na nárok a výšku

príspevku za službu podľa zákona č. 410/1991 Zb. a preto ich nie je možné v zmysle § 60 ods. 2 a 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení započítať.

8. S týmto právnym názorom sa kasačný súd nestotožnil. Hoci žalovaná poukazovala aj na zovšeobecnený názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedený v rozsudku sp. zn. 7So/138/2011, tento názor v danom prípade neprevzala, čo odôvodnila tým, že k 57. roku veku žalobca nemá nárok na starobný dôchodok a preto nebol dôvod na určenie jeho sumy za použitia článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128.

9. Rozhodnutie sp. zn. 7So/138/2011, zverejnené v zbierke pod číslom 83/2013 uvádza, že priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona číslo 328/2002 Z. z. nevylučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka (policajta a vojaka prípravnej služby) nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku. Vylúčenie tohto obdobia sa vzťahuje len na určenie výšky invalidného výsluhového dôchodku, invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z. z.

10. Uvedené rozhodnutie a ani iné rozhodnutia, ktoré sa zaoberali danou problematikou (z novších napr. rozsudok NSS SR sp. zn. 7Ssk/27/2022), nepodmieňujú započítanie civilného zamestnania do obdobia dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení získaním nároku na skorší odchod do dôchodku podľa zákona o sociálnom zabezpečení (či už podľa § 21 ods. 1 alebo § 174 tohto zákona v spojení s § 274 zákona o soc. poistení). Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia však vyplýva, že žalovaná tohto dôvodu uvedené započítanie doby služby do dôchodkového obdobia nevykonala a ustálenú judikatúru nevezala v plnom rozsahu do úvahy. Správny súd sa k tomuto pochybeniu nevyjadril.

11. V danom prípade je správna žaloba správnu žalobou v sociálnych veciach [§ 199 ods. 1 písm. a) SSP]. Podľa § 203 ods. 2 SSP tak správny súd pri jej prerokovaní nebol viazaný žalobnými bodmi. Prakticky tak správny súd v týchto veciach musí sám preskúmať zákonnosť rozhodnutia zo všetkých hľadísk, ktoré by podľa § 191 ods. 1 SSP mohli opodstatňovať jeho zrušenie. To, samozrejme, neznamená, že by správny súd mal nahrádzať činnosť žalovanej pri zisťovaní skutkového stavu, musí však sám preskúmať, či skutkový stav, z ktorého žalovaná vychádzala, má oporu v administratívnych spisoch a či jednotlivé skutkové zistenia postačujú na to, aby na nich bolo založené preskúmané rozhodnutie. V zmysle § 453 ods. 1 prvá veta SSP ani kasačný súd nie je v tomto type konania viazaný sťažnosťami bodmi.

12. Teda hoci žalobca vyššie zistenú vadu v správnej žalobe nenamietal, správny súd nenapravil túto nesprávnosť rozhodnutia žalovanej a nezaoberal sa aj čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128. Sústredil sa výhradne na žalobné námietky žalobcu, ktoré však boli pre posúdenie nároku žalobcu na starobný dôchodok úplne nepodstatné. Keďže napadnutý rozsudok nereflektoval na uvedenú vadu, kasačný súd ho zmenil a zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej.

13. Sťažnostné námietky (rovnako ako žalobné body) bolo potrebné vyhodnotiť ako plne nedôvodné. Čo sa týka námietky, že správny súd nenariadil pojednávanie, hoci o to žalobca v žalobe požiadal, táto námietka je v rozpore so skutočnosťou, pretože z obsahu správnej žaloby vyplýva, že žalobca nepodal návrh na nariadenie pojednávania pred správnym súdom. Neučinil tak ani do verejného vyhlásenia rozsudku, pričom o tejto možnosti nemusel byť osobitne poučený, pretože je zastúpený advokátom, u ktorého je predpoklad, že ovláda procesné práva svojho klienta (§ 26 ods. 1 SSP).

14. Čo sa týka námietky, že žalovaná v preskúmanom rozhodnutí uvádzala nepravdivé údaje, ani toto tvrdenie nie je v súlade so skutočnosťou. Pokiaľ žalobca namietal, že existuje diskrepancia v údajoch o období výkonu policajnej služby žalobcu a o dĺžke odpracovaných dní, sám žalobca uvádza obdobia jeho služby zhodné s tými, ktoré uviedla žalovaná v preskúmanom rozhodnutí. Tvrdenie, že žalovaná uviedla až 29 rokov a 36 dní tejto služby, sa nezhoduje s obsahom preskúmaného rozhodnutia, pretože žalovaná toto obdobie (29 rokov a 36 dní služobného pomeru) neuviedla ako výsledok svojej zisťovacej činnosti, ale v časti rozhodnutia, v ktorej popisuje obsah odvolania podaného voči prvostupňovému rozhodnutiu. Je nesprávne tvrdenie žalobcu, že si uplatnil nárok na starobný dôchodok od 07.07.2014, pretože zo žiadosti o starobný dôchodok spísanej 21.06.2021, podpísanej žalobcom, jednoznačne vyplýva, že starobný dôchodok si uplatnil až od 07.01.2020, teda keď dosiahol 62 rokov a 6 mesiacov.

15. Žalobca ďalej tvrdí, že podľa jeho výpočtov odpracoval v civilnom sektore 3502 dní. Podľa žalovanej je to až 3597 dní, čo je nesporne v prospech žalobcu a preto týmto spôsobom v žiadnom prípade nemohlo dôjsť k ukráteniu žalobcu na jeho právach. Pokiaľ žalobca namieta tvrdenia, ktoré boli uvedené v rozhodnutí žalovanej zo dňa 13.05.2020, toto rozhodnutie nie je predmetom súdneho prieskumu a preto jeho prípadné vady nemôžu spôsobovať nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia

16. Napokon kasačný súd ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalobcu, že správny súd nezistil náležite a vyčerpávajúco skutkový stav, keď nevykonal riadne dokazovanie vo veci. Kasačný súd poukazuje na už viackrát konštatovaný záver, že napadnutý rozsudok správneho súdu bol vydaný v systéme správneho súdnictva, pričom kasačný súd akcentuje potrebu zohľadňovať jeho špecifiká. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonností vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (m. m. III. ÚS 502/2015). Z tohto uhla pohľadu je potrebné pozeráť aj na vykonanie prípadného dokazovania pred správnym súdom, ktoré sa spravidla nevykonáva, a to ani v konaní o žalobách v sociálnych veciach.

17. Kasačný súd naproti tomu ako súladnú so zákonom vyhodnotil argumentáciu žalovanej aj správneho súdu, že v prípade žalobcu neboli splnené podmienky na nižší dôchodkový vek v zmysle § 21 ods. 1 a § 174 zákona o sociálnom zabezpečení z dôvodu výkonu jeho služby. Žalobca nesplnil v zmysle § 21 ods. 1 tohto zákona podmienky trvania služby v prvej kategórii funkcií, ktorá sa považuje za zamestnanie prvej pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona o sociálnom zabezpečení (čo žalobca ani nenamietal). Žalobca nesplnil ani podmienky § 174 tohto zákona, keďže podmienka odseku 2 tohto ustanovenia musí byť splnená spolu s dobami uvedenými v odseku 1 kumulatívne. V prípade žalobcu nesporne táto podmienka splnená nebola, keďže jeho služba skončila v roku 1995. V danom prípade nie je možné aplikovať ani ním preferovaný § 175g ods. 2 citovaného zákona, podľa ktorého možno postupovať len vtedy, ak ide o nárok na dôchodok vzniknutý podľa § 174 účinného do 21.12.1999 (deň účinnosti z. č. 355/1999 Z. z.). Žalobcovi evidentne nárok podľa § 174 účinného do 21.12.1999 nevznikol, pretože nielenže v roku 1999 nedosiahol znížený dôchodkový vek, ale ani služba mu netrvala k 31.12.1998.

18. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd zmenil napadnutý rozsudok podľa § 462 ods. 2 SSP, zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní žalovaná opätovne posúdi nárok žalobcu na starobný dôchodok s tým, že dôchodkový vek dosiahol podľa zákona o sociálnom poistení a pri stanovovaní obdobia dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení prihliadne aj na obdobie výkonu jeho služby v prvej kategórii funkcií.

19. Vzhľadom na to, že preskúmané rozhodnutie bolo v konečnom dôsledku zrušené (hoci sťažnostné námietky žalobcu boli vyhodnotené ako nedôvodné), žalobca mal v konaní pred správnym súdom a kasačným súdom procesný úspech. Preto mu patrí právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania pred správnym súdom a kasačným súdom v celom rozsahu v zmysle § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 2 SSP.

20. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.